

ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך

מפגש הורה וילדו בנושא מפרשת השבוע

אורית אבנרי

מנחה הפרוייקט

ד"ר דוד ברודי

עמיתי "עתידי"

תשס"ב, 03-2002

ושננתם לבניך ודברת במ שבבתך בביתך

מפגש הורה וילדו סביב פרשת השבוע

אורית אבנרי

אורית אבנרי משלימה תואר "מוסמך" במחלקה למקרא באוניברסיטה העברית בירושלים. בוגרת מדרשת לינדנבאום, ולמדה בתוכנית תנ"ך במדרשת מת"ן. שימשה כרכזת בית מדרש ומורה לתנ"ך במדרשת "יעוד".

תיאור הפרוייקט

פרוייקט זה מציע תוכנית למפגשים בין הורה לילדו (גילאים 4-5) סביב נושא מפרשת השבוע. על פי התוכנית, בכל פרשה נבחר נושא מסויים שיש לו היבט ערכי וחינוכי המתאים לשלב ההתפתחותי של הילד. סביב הנושא שנבחר נערכים דיון ופעילות בשלושה שלבים: (א) משימת הכנה בפגישה לפני שבת; (ב) מפגש בשבת לדיון ופעילות; (ג) משימת עיבוד וסיכום לאחר השבת. תכלית התוכנית היא כי הנושא הנדון ישתלב בתהליך החינוכי של הטמעת ערכים והקניית תכונות והרגלים, וכי המפגשים ישמשו הזדמנות להורה וילד לקשר אישי-חוויתי חיובי. בפרוייקט תוצג הדגמה מפורטת לשתי פרשות שבוע: מטות והאזינו.

**“And you should teach them to your children and speak of them
when you sit in your house”:
Parents and Their Young Child meeting on Subject from Parasha**

by

Orit Avneri

Advisor

Dr. David Brody

Abstract

This project is based on several assumptions:

First, every parent wants to connect with his/her children and s/he strives to educate them to find favor and attain wisdom in the eyes of both God and man. Secondly, the torah is the wellspring of our lives as Jews, and from it we draw our world of values. Thirdly, in our busy lives, most parents find little quality time to spend with our children during the week.

This project is designed to provide a program of weekly learning sessions between parents and their preschool children, ages 4 – 5.

The content of these sessions is based on the weekly parasha. The program attempts to present the Biblical text according to its plain meaning (Pshat). In each weekly portion, a topic has been selected which focuses on a particular value in order to teach and help the child internalize these values through torah study. The unspoken, but ever present message in this approach is that the torah constitutes our entire world as well as everything surrounding it.

A description of the session: In order that each child receive maximum attention from the parent, it is proposed that the session be held with each child individually. The parent should plan the meeting with this particular child and his specific needs in mind (without taking into consideration the needs of the other sibs in the family). Thereby the child will have the opportunity to express himself freely and to internalize the topic of discussion at his own level of understanding. The time spent in these meetings will be special and personal, with the intention that the child will look forward to these sessions and will feel extremely positive about them.

Time of the meetings: The sessions are intended for Shabbat. In the nature of things, on Shabbat the parent is less pressured than during the week. An added advantage of choosing Shabbat for the activity is the reduction of outside stimuli, such as television and telephone.

The intention of this program is that these sessions will influence the home atmosphere and will be used as an educational model for desirable communication between the parent and child.

The program consists of several stages for work on each parasha:

- (a) A preparatory task which the parent and child do together during the week.
- (b) The core of the project: the meeting on Shabbat.
- (c) A concluding weekday session following the Shabbat encounter.

This project presents sample programs for two parashot: Matot-Masei and Haazinu. These weekly torah portions were selected because of their problematic content for young children. An attempt was made to demonstrate how these particular parashot can be translated into meaningful material for parents and their young children, both demonstrating a particular value while maintaining the integrity of a developmentally appropriate approach

ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך

מפגש הורה וילדו בנושא מפרשת השבוע

אורית אבנרי

מבוא

בבסיס עבודה זו שאיפה להתמודד עם שלוש הנחות מוצא אשר אני מניחה הינן משותפות לאנשים דתיים שהינם הורים לילדים בגיל הרך:

1. רצון כן ועז לפתח תקשורת פתוחה, בונה ומפרה עם ילדינו. לגדל, לטפח ולחנך אותם ולזכות לראותם הופכים לאנשים המוצאים חן וחסד בעיני אלוהים ואדם.
2. היות התורה מרכז חיינו, מעיין להשכלתנו ותרבותנו, ומקור לעולם הערכים שלנו ושל ילדינו.
3. מציאות חיים בה אנו עסוקים מאוד במשך כל השבוע. מציאות שבגינה על אף רצוננו להקדיש זמן איכות לילדים ועם הילדים, לא תמיד עולה הדבר בידינו לפחות במידה לה הננו שואפים ומצפים.

בין השותפים לתנאי יסוד אלה, רבים משתדלים למצוא איזון בין הרצוי למצוי בדמות הקדשת זמן במהלך השבת, בעיקר סביב הארוחות החגיגיות. מבלי לגרוע מחשיבות המפגש המשפחתי ובנוסף לו, אני סבורה וחשה כי ישנה חשיבות רבה ליצור מסגרת זמן פרטית לכל ילד וילד עם ההורים. מעבר לשיחה הכללית המתרחשת סביב שולחן השבת, יוכל הילד במפגש הפרטי לקבל את מלוא תשומת הלב לה הוא ראוי. ההורה יתייחס רק אליו, תוכן המפגש יקבע כולו רק בהתאם לאופיו, התפתחותו, נטיותיו, כישוריו, צרכיו ותחומי התעניינותו של הילד האחד אתו אנו נפגשים. לילד תהיה היכולת להתבטא באופן חופשי ובלעדי וכן האפשרות להעמיק ולהפנים את נושאי השיחה בהתאם ליכולת ההבנה האישית שלו.

בנוסף, כדאי שהילד יראה במפגש יחד עם ההורה לזמן המוקצה לשיחה, לימוד ועיסוק בפרשת השבוע זמן מיוחד ואישי, כך שיצפה למפגש זה ויחבב אותו.

התכנית המוצגת כאן תעסוק בילד בגיל 4-5. אציע צורת מפגש עם הילד אשר מטרתה יצירת קשר עם הילד דרך עולם הערכים התורני. הנחת היסוד השניה שלעיל, מנחה אותי לגישה לפיה עולם הערכים שלנו יונק ומושפע מן התורה על חוקיה, הוראותיה ודרישותיה מחד, ומאידך מן הדילמות וההתמודדויות שהתורה מציגה בפנינו. מכאן, שגם כאשר אנו רוצים לחנך את ילדינו לסולם ערכים כלשהו כדאי לעשות זאת דרך לימוד התורה. בדרך זו, לצד הקניית הערך עצמו, יועבר מסר חשוב נוסף לפיו כל עולמנו סובב ויונק מהתורה. הילד ילמד ויתרשם עד כמה חשובה ומשמעותית התורה לנו ויש תקווה שהיא תהפך לחלק מהותי והכרחי מחייו גם כן.

על פי הצעתי, זמן המפגש המומלץ הוא בשבת בהנחה שזהו זמן בו ההורה עסוק ולחוץ פחות מאשר במהלך ימי החול. ישנן פחות הפרעות וגירויים מבחוץ (טלפונים להורה, טלוויזיה לילד), ישנה יכולת תמרון לבחור זמן נוח להיפגש שכן במהלך כל היום כולו נמצאים יחד. כמובן, ניתן ורצוי לחלק תפקידים בין בני הזוג כך שבעוד הורה אחד נפגש עם ילד ההורה השני משגיח ומעסיק את שאר ילדי הבית.

המפגשים יסבו סביב פרשת השבוע. בראש ובראשונה, דבר זה נגזרת מעובדת קיום המפגש בשבת כאשר ממילא פרשת שבוע עומדת במרכז עיוננו ביום זה. אך הרבה מעבר לכך, מחויבות לפרשת השבוע יוצרת קביעות והמשכיות, ומוכיחה לנו ההורים וכמובן גם לילדים שתמיד ניתן למצוא נושא טוב וערכי לשיחה מן התורה.

כל ילד בגיל 3-5, בחינוך הדתי, לומד את הרצף הסיפורי של ספר בראשית (בריאת העולם וסיפורי האבות) עד לאמצע ספר שמות (יציאת מצרים) במהלך שהותו בגן. אך התורה ממשיכה גם מעבר ליציאת מצרים ואנו כהורים נדרשים להתמודד גם עם פרשות אשר אינן רק סיפוריות.

ידוע לכולם כי ישנן סוגות שונות בתוך פרשות השבוע: שירה, סיפור, חוק (בין אדם לחברו או בין אדם למקום). מקובל לחשוב שהפרשות בהן מופיע סיפור קלות יותר להעברה. ניתן לערער על מחשבה זו בנימוק המתבסס על קושי ערכי וחינוכי הטמונים בהעברת חלק מסיפורי התנ"ך לילדים. אך גם מכיוון אחר בכוונתי לערער על נטית מחשבה זו ולטעון כי ניתן בכל סוגה למצוא את הדרך לדבר עם הילד בצורה שתתאים להבנתו. לא נסתפק רק בטענה אלא נדגים ונבחר פרשות כאתגר לענין זה.

תקוותי היא שהמפגש ישפיע על כל האוירה בבית ונוכל להשתמש בערכים שדיברנו עליהם בכל ההתנהלות מול הילדים במהלך השבוע. באפשרותנו להזכיר נושאים בהם עסקנו במפגש כשמתעוררת בעיה דומה בבית, נוכל להיזכר בתכונה חיובית אותה הכרנו כאשר היא נדרשת בסיטואציה ביתית מסוימת וכן הלאה...

הצגת התוכנית

הקשיים

כאשר אנו רוצים לשבת עם ילדינו ולעסוק בפרשת השבוע עומדים בפנינו מספר קשיים:

ראשית ישנה **בעיית הרצף והזכרון**. אם אנו יושבים עם הילד פעם בשבוע (סביר להניח בשבת) הרי שבין מפגש אחד למפגש העוקב חולף שבוע שלם בו עוברים על הילד כל כך הרבה חוויות והתנסויות שקרוב לודאי כי הילד ישכח את הסיפור בו עסקנו בפעם שעברה.

שנית ישנה **בעיית עומס ודחיסות**. בעיה זו נמצאת באותן פרשות שבוע "סיפוריות" שבהן ריכוז גדול של אירועים ונושאים במהלך פרשה אחת עד כי איננו יכולים להספיק ללמוד הכל. במקרה מעין זה נשאלת השאלה במה לעסוק ועל מה לוותר. גם בפרשות שבוע שאינן בעלות אופי סיפורי ייתכן ריכוז רב של נושאים ופרטים שמעבר ליכולת לסקור את כולם במהלך לימוד בזמן קצוב ומוגבל.

בעיה שלישית נוגעת לענין **ההתאמה והרלוונטיות**. בפרשות רבות יש נושאים אשר נראים קשים להעברה לילד בגיל הרך, ולעיתים אפילו נראה שאין בהם כלל נושאים שניתן להפכם לשייכים לחיי הילד.

בחירת נושא מתאים בפרשה

בעקבות כל הקשיים הנ"ל אני מציעה תכנית אשר לוקחת מכל פרשה נושא מסוים הקשור לעולם הערכים עליהם אנו שואפים לחנך את ילדינו. נושא זה נבחר מתוך שיקולים התפתחותיים וחינוכיים שונים:

1. התאמה לגיל הילד מבחינת יכולת התפיסה שלו.

הגיל הרך הוא תקופה קריטית בחיי הילד והתפתחותו. המטען הנלמד בגיל זה מותיר חותם עז בנפשו. לא בכדי הדגישו אבות אבותינו את ענין "גירסא דינקותא", ואת חשיבת לימודם של "תינוקות של בית רבן"¹.

2. התאמה לגיל הילד מבחינת תחומי התעניינות ושייכות לעולם הסובב ומעסיק אותו. בגיל הרך לא יענינו את הילד נושאים אשר אינם שייכים לעולמו הפרטי, לסדר יומו, ולשאלות שעולות לו משגרת חייו. על כן יש להתאים את הנושאים לעולם המקיף את הילד.

3. התאמה לעולם הערכים אשר חשוב לנו, ההורים, לשוחח עליהם עם ילדינו כבר מגיל צעיר. מערכת הערכים מתעצבת בגיל הרך בעוצמה רבה יותר מאשר בכל גיל אחר. הפתיחות של הילד להשפעות בתחום החינוך המוסרי ובתחום חינוך האופי גדולה מאוד בגיל זה. חישבו כמה פעמים אמרתם לעצמכם שהייתם רוצים לשנות הרגל זה או אחר הטבוע בכם וכמה קשה הדבר ככל שמתקדמים בגיל, אין ספק שתסיקו כי הגיל הרך זהו הזמן לטעת אצל הילדים עולם ערכים טוב שיוכלו להתגאות בו כאשר יגדלו.

¹ לעיתים כאשר אני רואה עד כמה הילדים שלי קולטים וזוכרים שירים, פזמונים וסיפורים אני חושבת לעצמי שזה ממש הפסד לא לשנן אתם ספרות יהודית (פרקי תנ"ך, משניות, אגדות ועוד) כנכס שישאר לו לכל החיים.

בדרך זו, של בחירת נושא מכל פרשה, אנו פותרים את בעיית הרצף. אנחנו לא מספרים את סיפור הפרשה כסיפור בהמשכים, ועל כן אין לנו בעיה עם נושאים רבים מדי או לא רלוונטיים. מלכתחילה אנו בוחרים בנושא אחד חשוב ומובן ומסתפקים בו. הנושא הנבחר משמש כמקפצה לשיחה ועיבוד של ערך חינוכי בעל משמעות.

כאן המקום, בטרם אציין בפירוט את עיקרי התוכנית, להדגיש הערה הנוגעת ללימוד פשוט ולימוד מדרש. בכוונתי להשתדל ככל הניתן להיצמד לפשט הכתוב בלי להסתייע במדרשים. מקומם של מדרשי הלכה ואגדה בלימוד תורה שבכתב הינו חשוב מאוד, אך לדעתי יש להקצות לכך מסגרת מיוחדת. הקו המנחה אותי בניסיון זה הוא להעביר לילד את הדברים הכתובים בתורה עצמה על מנת שיכיר את הכתוב בה בלא תיווך ובלא השפעה של הפרשנות שהתווספה לה. בדרך זו יוכל לחשוב באופן עצמאי על כיווני פרשנות, יכיר בעצמו קיומם של פערים בפשט המחייבים מילוי וכך יבין טוב יותר את מלאכת המדרש.

תוכנית הפעילות

פעמים רבות המפגש ידרוש מן ההורה והילד הכנה מראש של מספר דברים. ברצוני להמליץ כי בכל מוצאי שבת יישב ההורה ויקרא את פרשת השבוע הבא, ובעזרת החומר המונח לפניכם בחוברת זו והעדפותיכם האישיות יבחר את הפסוקים מן הפרשה בהם הוא מעוניין לעסוק. בשלב הבא על ההורה להחליט בדבר אופי הפעילות ולבנות משימה כלשהי למהלך השבוע אותה יצטרך הילד למלא כהכנה למפגש המרכזי.

על פי התוכנית המוצעת, כל יחידה מחולקת למספר שלבים:

1. הכנת משימה במשך השבוע על ידי הילד ובהנחיית ההורה.
2. הפגישה בשבת – זהו המוקד של כל התכנית.
3. כסיכום לתהליך, משימה קצרה לאחר השבת.

משימת הסיכום יכולה להוות אינדיקציה טובה לנו ההורים מה לקח אתו הילד מן המפגש. כמו כן, היא תישאר לילד כתזכורת והשלמה מעשיים לחוויה המיוחדת של המפגש והלימוד המשותף.

הצעתי לגבי משימת הסיכום היא לתת לילד להכין ציור או עבודת יצירה אחרת. הכינו אלבום מיוחד וצרפו בכל שבוע את הציור השבועי. אפשרות נוספת - להכין דפים קבועים בהם משורטט ריבוע ריק במרכז הדף, בתוכו יצייר הילד דבר מה בעקבות הפגישה בשבת ולמטה נכתוב "השבוע למדנו ש...". מומלץ להכין ערכה יפה לתיוק הציורים, מיוחדת למטרה זו, הניתנת לילד רק כאשר הוא עובד על הציור השבועי של פרשת השבוע.

4. בנוסף אני מציעה לתלות לוח שעם (או קרטון או פוליגל או כל דבר אחר) במקום קבוע בבית ובו במוצאי שבת (או לאחר שהילד סיים את המשימה של הסיכום) לתלות משהו שיסמל את הערך עליו דיברנו. באופן זה כל בני המשפחה יוכלו לחוש ולראות באופן חזותי את התהליך שעברנו והתרומה של המפגש לחיים נעימים בבית תהיה רבה.

לקראת הכנות למפגשים עם הילד אני רוצה להעיר באשר לשיטת העבודה.

במהלך עיבוד הרעיונות עם הילדים חשוב מאוד להשתמש באמצעים המפעילים את החושים ואת הדמיון, שכן קליטה בצינורות רבים (שמיעה, ראייה, דיבור, יצירה, המחזה) מגבירה את עוצמת החוויה. המחשת הפעולות וההתרחשויות המתוארות בסיפור מגבירה את מעורבות הילד ומעוררת בו עניין. ההמחשה יכולה להיעשות באמצעות תיאטרון בובות, בובות אצבע², תחפושות שהילד והורה ילבשו, דמויות גזרות או מאוירות, תמונות ואיורים ועוד כיד הדמיון והיצירתיות שלכם. אני אזכיר חלק מן העזרים הללו תוך כדי הצגת הדוגמאות למפגשי פרשת שבוע שיובאו בהמשך, וכדאי שכל הורה יכיר אותם ויהיה מודע לקיומם.

² ניתן להשיג ב"בובטרון" 04-6770111/411 בובות אצבע של דמויות מיקראיות או דמויות רגילות.

בטרם תפנו לעיון בדוגמאות שלפניכם, הרי כמה הערות טכניות על מנת שייקל עליכם לעקוב אחר ההסברים.

כל יחידה נפתחת בהקדמה קצרה ובה: סקירה כללית מאוד על הפרשה כולה, תיחום הפסוקים בהם בחרתי להתמקד במפגש והסבר מהו הערך או הנושא החינוכי סביבו נעסוק.

אחר כך אציע משימה אשר ההורה והילד צריכים להכין במהלך השבוע לקראת הפגישה בשבת.

בשלב הבא, תוצג רשימת מוצרים נחוצים (באופן דומה לתפריט בספר בישול). רצוי שכל המוצרים יוכנו מראש וירוכזו על השולחן כאשר ההורה מתיישב לשוחח עם הילד. הכנת המוצרים מראש תאפשר לפגישה לעבור בנחת ובשקט ללא צורך בהפסקות מיותרות הן מצד הילד והן מצד ההורה.

כאן מגיע השלב העיקרי של התכנית והוא שלב הפגישה עצמה, הבנויה באופן של דו-שיח שבין ההורה לילד. כאשר תידרש הערה להורה עצמו תקדם כותרת: "להורה" (מסומן בציור ©), ואילו חזרה לשיחה עם הילד תצויין בביטוי "עם ילד" (ותלווה בציור ©). בתחילת כל שיחה ישנה הקדמה קצרה על מבנה השיחה כך שההורה יוכל לדעת באופן כללי לאן צריך להתקדם. כל ציטוט של פסוק שמופיע במהלך הדברים מופיע בגופן (פונט) שונה מרצף הכתיבה כך שיקל על ההורה לעקוב אחרי הטקסט עצמו.

בפתח כל נושא יצויינו מושגי מפתח או מילים המוזכרות במהלך השיחה ויינתן הסבר להם. כל הורה יחליט על פי שיקול דעתו והיכרותו את ילדו מה צריך הסבר ומה הילד מבין מעצמו. המילים והמושגים שציינתי בהתחלה יופיעו בהמשך היחידה **בהבלטה** כך שתופנה תשומת הלב למילה ומושג שייתכן ואינם מוכרים או מובנים לילד, ותזכיר להורה ליתן הסבר אם הוא מוצא כי יש צורך בכך.

אין בכוונתי להציע אשליות לא לעצמי ולא לקורא. למרות שהחומר כתוב בצורה מפורטת וידידותית נותרה להורה עבודה רבה. לא מוצעת כאן תכנית "אינסטנט" אשר יכול ההורה לעיין בה לראשונה בשבתו עם הילד, אלא ההורה נדרש להתכונן היטב קודם לכן. אולם, ראוי להשקיע בכך. הרי לקראת פגישה חשובה לכם אתם מתכוננים היטב, והנה אתם עומדים להיפגש פגישה חשובה עם ילדכם! ואם בצד החומרי אמרה תורה "וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהָכִינוּ אֶת אֶשֶׁר-יִבְיֵאוּ"

(שמות טז, ה), בצד הרוחני לא קל וחומר? ובעיקר לכך התכוונו חכמינו באמרתם הידועה "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת" ומקל וחומר מי שרוצה לסעוד את נפשו של ילדו בשבת, צריך להכין את חומר הלימוד ולהכין את ילדו מערב שבת.

פרשת מטות

הנושאים בפרשה

נדירת נדר (ל, ב-ז), המלחמה במדין והמכס לה' (לא, א-לא נד), בקשת בני ראובן וגד להישאר בארץ הגלעד (לב, א-מב).

נושא נבחר: ויתור והתחשבות

למפגש השבועי עם הילד אציע נושא מסוף פרשת השבוע. הסוגה הספרותית אשר לפנינו היא סיפור הניתן להציגו לילד. אך מעבר לכך – יש בפסוקים אלו ובאופן הצגת הסיפור ערך חשוב ומועיל מאוד לחיים טובים: התחשבות בצרכי הכלל וערבות הדדית למול צורך (אמיתי) פרטי של היחיד. ובאופן מפורט יותר: החשיבות והנחיצות של ויתור על מנת לקיים חיי חברה ושיתוף, והיכולת של כל אחד לחשוב על פתרונות למצב בו רצונו מתנגש עם רצון האחר. דחיית צרכי היחיד למען צרכי הכלל.

הכנות במהלך השבוע

 להורה: עיון בפסוקים של הסיפור בו נעסוק (במדבר לב א-מב).

המשימה לילד (או לילד ולהורה ביחד): לצייר/לגזור/לצבוע מפה של ארץ ישראל. הורה הדחוק בזמן יכול להסתייע במפה מוכנה (מפות של ארץ ישראל ניתן למצוא בספרים הבאים: אטלס כרטא, דעת מקרא, עולם התנ"ך, בחלק מתנכי קורן, אטלס דעת מקרא ועוד). הורה בעל אפשרות להשקיע יכול לבנות מפה תלת מימדית מחומרים שונים (ניתן ליצור דגם לא מאוד גדול שיהיה אפשר לשמור ולהשתמש בו פעמים נוספות לסיפורים אחרים).

המפה תשמש אותנו במהלך המפגש על מנת להמחיש את הסיטואציה ואת מהות בקשת השבטים ממשה. ניתן להדביק על המפה תמונות ממקומות שונים בארץ שבהם הייתם עם הילדים על מנת שהילד יוכל לתפוס מעט מה פירוש מפה ועל איזה מקומות מדובר (תוצאת לוואי של פעילות זו היא מתן הזדמנות נהדרת לשבת עם הילד ולהעלות חוויות וזכרונות משותפים וכמו כן לעיין קצת במפת ארץ ישראל).

המפגש עם הילד בשבת

מוצרים נחוצים על השולחן:

- המשימה שהוכנה במהלך השבוע (מפת ארץ ישראל).
- חומש.
- בובות תיאטרון או בובות אצבע או תחפושות לדמויות של משה, בני ראובן וגד, עם ישראל³.
- תמונות של עדרי צאן (רצוי אך לא הכרחי).
- המחשה לשדות מרעה (עשב תלוש, פיסות בד ירוקות וכו').

מושגי מפתח

הבאתי את ההסברים ממילון אבן שושן. על פיהם אני מציעה שכל אחד יעבד זאת בהתאם לרמת ההבנה של בנו.

שבט – בהשאלה, ענף מגזע עם, קבוצת משפחות המתיחסת לאב אחד קדום ולמסורת עבר אחת. משפחה, בית אב.

מקנה – שם כולל לצאן, לבקר ולבהמות עבודה שיש לאדם.

צאן – שם כולל לבהמה דקה. כבשים, אילים, עיזים ותיישים.

מבנה השיחה

תחילה יסופר הסיפור. תוך כדי הסיפור ישנן הפעלות ושאלות שמטרתן להבהיר יותר את מהלך הדברים ואת הדילמות המתעוררות. בסוף נסכם ונשליך את עקרונות הסיפור לחיי היום יום.

🗨️ להורה: אני מציעה לא לספר את כל פרטי הסיפור. די אם נספר שבני ראובן וגד ביקשו ממשה להשאיר בארץ גלעד, משה כעס עליהם על כך שכפועל יוצא מבקשתם הם לא יטלו חלק במאמץ של כל העם לכבוש את ארץ כנען (פס' ו). נמשיך בהצעתם של השבטים לקחת חלק במלחמה ואח"כ לשוב לגור במקום אותו הם בחרו (פס' טז-לב).

מומלץ לדלג על הקישור לחטא המרגלים (פס' ז-טו) מאחר ויש קושי בהצגת סיפור בתוך סיפור. שהרי על מנת להסביר את הדימיון לחטא המרגלים יש צורך לספר (או להזכיר) תחילה את סיפור המרגלים ולהעמיק בו (כדי להבין מהו חטא הפחד והמאיסה בארץ). ייתכן וילד יעלה מעצמו את עניין המאיסה בארץ כנען ואי הרצון ללכת למקום שה' אמר (כפי שקרה לי עם בני), במקרה כזה ניתן כמובן לפתח גם את הנקודה הזו.

כמו כן לא נעלה את הנימוק הנוסף שמשה נותן בדבר זריעת הפחד בלב העם כיון שלצורך זה יהיה על הילדים להבין את מושג הפחד מן המלחמה והשפעותיו על הסביבה.

😊 עם הילד:

הסיפור: **לשבט ראובן** וגד היה **מקנה** רב (פסוק א). בואו נשחק כאילו אנחנו **צאן** (להורה: המשחק מוסיף לתחושת הכיף של הילד וגם מאפשר לו "להיכנס לראש של כבשה" ולחשוב על הצרכים

הנחוצים לה ולבעל הצאן ביתר קלות). אפשרות נוספת לגיוון היא להביא תמונות של צאן ועדרים ודרכם "להכנס לסיפור".

? שאלה: למה זקוקים כאשר מגדלים צאן רב?

הם ניגשו למשה ובקשו ממנו לגור בארץ הגלעד כי "ארץ מקנה היא ולעבדיך מקנה" (פסוק ד).

🌀 להורה: השתמש במפה בכדי להדגים ולהמחיש את היתרון של עבר הירדן (ניתן לפזר על המפה, כעת, עשב או פיסות בד ירוקות או רצועות נייר צבועות בירוק אשר הכנתם מראש) ולעומת זאת להדגיש את כיוון ההתקדמות והיעד אליו צריכים כל העם ללכת.

😊 עם הילד:

? מה לדעתך היתה תגובת שאר העם כששמע שבני ראובן וגד רצו להשאר בארץ גלעד ולא לעבור לארץ כנען? האם שמחו או היו עצובים?

? מדוע אתה חושב כך?

? משה היה המנהיג של כל העם, המחליט. אתה חושב שהוא שמח? הסכים? מדוע?

פעילות: הצגה של הורה מול ילד תוך החלפת תפקידים. בדרך זו, יוכל ההורה להעלות נימוקים שהילד לא העלה. לחלופין, אפשר שהילד יציג את שתי התפקידים. ניתן להשתמש בבובות אשר מנהלות דו-שיח ולתת לילד את שתי הבובות או לתת אחת להורה ואחת לילד. ניתן להתחפש לדמויות ולדבר. ניתן להשתמש בבובות אצבע.

😊 עם הילד: בואו נראה מה קרה בסיפור בתורה. משה מאוד כעס. הוא רצה שבני גד ובני ראובן יהיו עם כולם. הוא חשב שזה לא בסדר שרק חלק מן העם ילחם וחלק יישב בביטחון בביתו

”האזיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה” (פסוק ו). משה רצה שהם ילכו יחד עם כולם לעשות את ציווי ה', לכבוש את ארץ כנען, בשביל שיהיה מקום לכולם לגור. הוא חשב שזה לא טוב ש**שבת** ראובן ו**שבת** גד ישארו לגור בארץ גלעד ואילו שאר העם יצטרך להיות אחראי לבד על המשימה לכבוש את הארץ.

🔗 להורה: מנסיוני כדי להציג את הסבריו של משה ולומר אותם באופן דרמטי על מנת שיהיו ברורים.

😊 עם הילד: (בשלב זה כדאי להביא את המפה ולהשתמש בה על מנת להמחיש את ההסכם). נמשיך לספר את הסיפור: בני ראובן וגד אכן שינו את בקשתם – ”גדרות צאן נבנה למקננו פה וערבים לטפנו” (פסוק טז), זאת אומרת שעדיין הם ביקשו לגור בארץ גלעד כי זה מקום שמאוד התאים להם. אך ה**שבטים** שמעו את טענותיו של משה והציעו פתרון: ”אנחנו נחלק חזים לפני בני ישראל” (פסוק יז), נעבור עם שאר העם את הירדן ונעזור בלחימה. ההסכם בין משה לבני ראובן וגד היה שהם ילכו ראשונים ורק לכשיגמרו לכבוש את הארץ ישובו לבתיהם לגור שם.

🔗 להורה: כדאי וחשוב לשים לב ש**שבטי** ראובן וגד עצמם הם שהציעו את הרעיון לפתרון. כמו כן חשוב לשים לב שהם לא ויתרו על כל בקשתם, הם רק הלכו צעד לקראת משה (ילחמו יחד עם ישראל) בדיוק כמו שמשה עשה צעד לקראתם (נותן להם את ארץ גלעד). כל אחד ויתר במשהו אחד לטובת האחר.

סיכום (חזרה לרעיון העקרוני)

🔗 להורה: כדאי לשוחח על הרעיונות שעלו במהלך הפגישה בדרך משלך. אני אציע כאן כיוון אך כמובן כל אחד יכול להוסיף ולשנות בהתאם לילד שלו ובהתאם לתחושותיו.

☺ עם הילד: יש הרבה דרכים לעזור לאחרים. בני ראובן וגד עזרו בכך שהבינו שהם צריכים לשתף פעולה עם כולם. הם גם החליטו שהם צריכים לחכות עם הרצון הפרטי שלהם. הם ראו שהם לא יכולים לקבל עכשיו את מה שהם רוצים. זה מאוד קשה, אך **שבטי** ראובן וגד הראו לכולנו שניתן לחשוב על פתרון יפה ומעניין לבעיה קשה. אם באמת רוצים לעזור לאחרים ומבינים את הצורך בשיתוף פעולה הרי שניתן לחכות מעט עם הצרכים האישיים. כאשר כל אחד מוכן לוותר קצת למען השני ומוכן אפילו לעשות משהו שהוא לא כ"כ רוצה זה טוב לו וזה טוב לאחר.

🧠 להורה: ננסה כעת לשוחח עם הילד על העניין העקרוני וליצור אצלו את ההפנמה של הרעיון גם בחייו הפרטיים. נתחיל לילד משפט והוא יצטרך להשלימו. המטרה בכל הפתיחות האלה היא **לתת לילד לחשוב על הנושא מכל מיני כיוונים**. אם אתם רואים שהילד מתקשה, נסו לעזור לו להשלים את המשפטים אך השתדלו שאכן תהיה לו ההזדמנות להשליך את המקרה על עצמו.

☺ עם הילד: "פעם אחת שאני עזרתי למישהו למרות שרציתי לעשות משהו אחר היתה כאשר ..."; או "השבוע רצית מאוד ... אך בגלל ש... היה צריך ... קודם עזרתי לו ורק אח"כ עשיתי את מה שאני רציתי"; "פעם אחת שחיכיתי בסבלנות היתה..."; "אני עוזר למשפחה בכך שאני עושה..."; "פעם אחת שויתרתי למישהו היתה כאשר..."; "פעם אחת שהצעתי רעיון טוב כאשר התעוררה בעיה היתה..."

אחרי הלימוד

כפי שכתבתי בהקדמה, במהלך השבוע שלאחר השבת כדאי לתת לילד לצייר משהו בעקבות הלימוד. בדרך זו טמונה תקווה כי כאשר יתעורר מצב בבית בו הילד ידרש לחכות בסבלנות, לוותר למען האחר, למצוא פשרה באיזה עניין או שיידרש לעזור לאחרים לפני שהוא פונה לעיסוקיו נוכל להזכיר לו את מה שעשו בני ראובן וגד וכך ייקל עליו לשתף עמנו פעולה.

פרשת האזינו

הנושאים בפרשה

הז'אנר הפעם הוא שירה. בשירת האזינו עולים הרבה מאוד נושאים אשר עיקרם הוא הקשר בין ה' לעם ישראל: קשר היסטורי, השגחה מצד ה', מחויבות הדדית ושכר ועונש.

נושא נבחר: דימויו של ה'

הנושא תיאולוגי. קשה מאוד לילד (אם כי רק לא לו) לדמיין ישות בלתי נראית. ה' הינו ישות אשר מלווה אותו כמעט כל הזמן (מתפללים, מברכים, עונים "ברוך ה'", שרים שירי קודש וכו'). הילד מצידו מתעסק לא מעט במחשבה היכן נמצא ה' ואיך הוא נראה. אנו ננצל את הפרשה על מנת לגעת מעט בשאלה "מהו ה' בשבילי".

כאשר אנו קוראים שירה עם ילד בגיל הרך עולות מספר בעיות. ישנו קושי גדול להבין דימויים ומטאפורות. ילד בגיל הגן זקוק לתיאורים ברורים ומוחשיים המעוגנים במציאות. לכן אנו ננסה להתחשב במגבלות אלו ולחשוף אותו לדימוי אשר יש דרך מוחשית להתייחס אליו.

בחרתי לעסוק בדימוי אחד המופיע במהלך השירה והוא ציורו של ה' **כנשר הנושא עליו את גוזליו** (דברים לב יא).

הכנות לפני שבת

ראשית נתרגל את המושג "דימוי". לשם כך נכין פעילות. בדף יהיו כתובות פתיחות שונות לכמה משפטים, ההורה יכתוב את מה שהילד אומר, על מנת שנוכל לקרוא את זה אח"כ בשבת.

אבא הוא כמו... כי כמו ש... כך אבא...

אמא היא כמו... כי כמו ש... כך אמא..

אחי הוא כמו... כי כמו ש... כך אחי..

אני כמו... כי כמו ש... כך אני...

דוגמות למשפטים שלמים: אבא הוא כמו סולם כי כמו שהסולם גבוה כך אבא גבוה / אחי הוא כמו ארנב כי כמו שארנב מתרוצץ כך אחי מתרוצץ / אני כמו דבש כי כמו שדבש מתוק כך אני מתוק.

כאשר אתם יושבים ומסבירים את המשימה לילד תנו לו גם אתם דוגמאות, ניתן אפילו לשחק משחק בו אתם אומרים משפט והוא אומר משפט (הכל בהתאם למידת שיתוף הפעולה ויכולת הדמיון של ילדיכם).

דרבנו את הילד לצייר ליד כל דבר את הדימוי אליו הוא שייך אותו או הכינו עיתונים עם תמונות מהם יוכל הילד לגזור ולהדביק.

משימה נוספת: קיפולי נייר של ציפורים (עזרה של ההורה), הילד יכול לצבוע אותם יפה או ממש לעזור ולקפל. למי שזמנו עמוס, ניתן להביא ציפורים מוכנות מפלסטיק או מכל חומר אחר (פלסטלינה, ברבצק, לגו, בד וכו'..)

הפגישה בשבת

מוצרים נחוצים על השולחן:

- דף הפעילות שהוכן במהלך השבוע.
- הציפורים שהוכנו במהלך השבוע (או ציפורים מפלסטיק. ציפור אחת גדולה וכמה גוזלים).
- תנ"ך קורן (להצגת העימוד המיוחד של השירה).

- תמונה של נשר. (ניתן למצוא בעולם התנ"ך או בכל ספר טבע ואנציקלופדיה).
- ברצוני להמליץ על אתר מקסים בנושא עופות דורסים : www.birds.org.il. באתר ניתן ללחוץ על המילים "נשר-עוף יציב" (המופיעות בצד ימין) ולהוריד תמונות נהדרות של נשרים ומידע רב על אורחות חייהם. ההסברים כתובים בצורה בהירה ויפה והאתר מאוד מעניין.
- הכינו (או בקשו מן הילד) להביא מתוך הספרים שלו ספר שירה וספר שהוא סיפור.
- ספרון של זמירות שבת.

הפגישה עם הילד בשבת

© עם הילד:

? כאשר קוראים שיר איך אנו יודעים, רק לפי הסתכלות בספר ובצורת הכתיבה שלו, שזהו שיר ולא סיפור?

🗨️ להורה: סביר שלילד יהיה קשה מאוד להסביר. פיתחו שני ספרים. האחר שירים והשני סיפור והסתכלו בהם. נסו להגדיר עם הילד מבחינה חזותית מהו ההבדל בין ספר שירים לספר סיפורים. הראו בספרי הילדים שהבאתם (או שילדכם הביא) את ההבדל.

ספר שירים כתוב בצורה מיוחדת, שורות קצרות אחת תחת השנייה. ניתן להוסיף לילד (אם אתם מעריכים שהוא מסוגל להבין) שבשירים משתמשים בשפה מאוד יפה ומעניינת אשר לא רגילה בשפת דיבור. ניתן להדגים זאת אפילו מזמירות שבת (עיינו בזמירות המושרים אצלכם בבית ומצאו שורות מעניינות). להלן מספר דוגמאות משירי ילדים המושרים אצלנו בבית:

השיר "שעון בן חיל": "מראש מגדל גבוה צופה שעון גדול" (צופה במקום מסתכל).

"שיר הגשם": "בואו עננים הבן גשם לגנים" (הבו במקום תנו).

"רקפת": "ושמש מזהרת נושקת עוטרת, עוטרת לה כתר ורוד" (מזהרת במקום זוהרת, עוטרת במקום שמה לה כתר).

"פילפילון": "ופילונו לא יזכור אז פנים ואז אחור" (אי במקום איפה, היכן).

☺ עם הילד: עכשיו ניקח את התנ"ך. התנ"ך זהו ספר בו כתובה כל התורה ועוד ספרים קדושים וחשובים. הפרשה שאנחנו קראנו השבת בבית הכנסת היא פרשת "האזינו", זוהי פרשה בה כתובה שירה. המילה "האזינו" היא המילה הראשונה של השיר.

? מה פירושה? האם אתה שומע מילה שאתה מכיר המסתתרת בתוכה?

🗨️ להורה: ציינו לילד שהמילה מגיעה מ"אוזן" ופירושה להקשיב, לשמוע. הזכירו מה שכבר דיברנו קודם שבשיר משתמשים בכל מיני מילים יפות במקום (או בנוסף) למילים רגילות.

☺ עם הילד: נפתח את התנ"ך כמה דפים לפני תחילת הפרשה ואתה תגיד לנו מתי מתחילה פרשת "האזינו". איך נדע?

🗨️ להורה: אל תתחילו את הדפדוף לפני שלילד ברור מה הוא צריך לחפש. כתיבה בצורה של שיר, כפי שהסברתם קודם. קחו את התנ"ך שהכנתם ודפדפו עם הילד מספר עמודים לפני תחילת הפרשה ואמרו לו לומר לכם מתי מתחילה הפרשה. המשימה לילד היא למצוא את תחילת השירה לפי צורת העימוד שלה. ניתן גם להוסיף שיחפש היכן היא מסתיימת.

הורים המעוניינים להרחיב יותר יכולים להראות בתנ"ך שירות נוספות (שירת הים, שירת דבורה, שירת דוד בסוף ספר שמואל). אני חושבת שלא יהיה זה מן הנכון להיכנס להסבר על כל שירה ושירה אך ניתן לציין שיש עוד שירות, להראות אותם ולומר בקיצור ששירת הים היא שירה שבני ישראל כתבו לאחר שעברו בים סוף, שירת דבורה זו שירה ששרה אישה בשם דבורה על נצחון במלחמה ושירת דוד זו שירה שכתב דוד המלך לאחר שניצל מצרה גדולה.

☺ עם הילד: כעת נפנה לתוכן השירה. השירה עוסקת בקשר בין ה' לעם ישראל.

🗨️ להורה: הוציאו את דף הדימויים. נשוחח עליו קצת.

האם אבא דומה בכל הדברים ל...? כמובן שלא. ובכל זאת למה כתבת שהוא דומה ל...? כי יש משהו אחד חשוב שהוא דומה לו בו. (עשו כך עם כל שאר הדמויות)

☺ עם הילד: גם את ה' דימו בשירה לכל מיני דברים. לתאר את ה' מאוד קשה כיון שאף אחד לא ראה את ה' אף פעם. היו צריכים לחפש דרך מיוחדת לתאר אותו. מה אנחנו כן מכירים בה'! את מעשיו. אנו מכירים הרבה סיפורים עליו, על דאגתו המיוחדת עם ישראל ועל יכולתו לעשות נסים. בואו ננסה לחשוב למה ה' דומה. נחשוב על תיאורים לה'. אפשר לתאר את אלוהים כ... כי כמו שזה... כך אלוהים...

🙏 להורה: תנו לילד לחשוב על כמה שיותר רעיונות ובקשו ממנו להסביר לכם מדוע נראה לו שה' דומה להם. נצלו את השיחה לדבר על נושא תכונותיו של ה', מקום המצאו, יכולתו, פעולותיו. קשה לי לתת כיוונים שכן כל ילד ודאי יקח את השיחה למקום המעניין אותו אך התכווננו לתוכן זה ונסו להגדיר לעצמכם איך הייתם רוצים שהילד "יראה" את ה'. אני יכולה לתת לכם מספר נקודות ואתם תיבחרו מה מתאים לכם:

- עובדת היותו של ה' בכל מקום.
- דאגתו המיוחדת לעם ישראל.
- הצפייה של ה' מן האדם ומן היהודי בפרט.
- חוסר היכולת של האדם, בהרבה מקרים, להבין את מעשיו.
- העובדה שהוא לא גבר ולא אישה אלא משהו אחר לגמרי – הוא לא בעל גוף.
- חכמתו, כוחו, ויכולתו הבלתי מוגבלים.

☺ עם הילד: בואו נראה מה כתוב בשיר. בשיר כתוב, בין השאר, שה' דומה לנשר. אתה יודע מה זה נשר? במה ה' דומה לנשר?

(להורה: כאן המקום להביא תמונות של נשר ולהסביר קצת על אורחות חייו).

נראה מה אומר השיר וננסה להסבירו.

”כנשר יעיד קינו על גוזליו ירחף, יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו” (דברים, לב יא).

🗣️ להורה: אני אתן הסברים קצרים על כל חלקי השיר. בחר לך את ההסבר הרצוי לך (ניתן גם להציע למילה אחת כמה הסברים ולומר שיש כמה אפשרויות להבין את זה, ניתן לשאול את הילד איזה הסבר הוא הכי אוהב). את כל ההסברים כדאי לעשות בהצגה עם קיפולי הנייר שעשיתם. (“הנה הנשר בא להעיר את הגוזלים..”).

”כנשר יעיד קינו”: כמו שהנשר מעיר את קינו (שורש עי"ר, לעורר. כך פירש רש"י).

כמו שהנשר מסיע את גוזליו ממקום למקום. (שורש ער"ה, לערות. רשב"ם).

כמו שהנשר שומר על קינו. (שורש עי"ר, לנדור. על פי האוגרית).

הנמשל	ציור המשל	הדימוי בפסוק
<p>כאשר ה' נגלה לעם ישראל בבואו ליתן להם את התורה, הוא עשה זאת אחרי הכנה כדי שלא יבהלו. וכך כותב שמואל פ. גלברד בספרו "לפשוטו של רש"י": "ההתגלות בהר שעיר ובהר פארן היתה, לדעת הספרי, הקדמה להתגלות בהר סיני".</p> <p>ניתן לשקול אפשרות שלא להציג את כל הנמשל שכפי שרש"י מזכיר, אלא להסביר בפשטות, בהתאם לציורו של רש"י, שכמו שהנשר רגיש ומרחם על בניו ודואג לשלומם ולשלוותם כך ה' דואג לנו ושומר על ביטחוננו.</p>	<p>הנשר בבואו להעיר את גוזליו אינו נכנס לקן באורח פתאומי ועושה הרבה רעש המפחיד את הגוזלים הרכים, אלא עובר בין הענפים ובעזרת כנפיו מרשרש בהם וכך בעשיית רעש עדין הוא רומז לגוזליו שהוא עומד להיכנס ולהעיר אותם (רש"י)</p>	<p>"כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף"</p>
<p>במדבר ה' הוליד את עם ישראל ממקום למקום. בזמן ההליכה היה הענן מעליהם, מגן עליהם.</p>	<p>הנשר מסייע (=מערה) את קן הגוזלים ממקום אחד למקום אחר. בזמן התעופה של הגוזלים הנשר מעופף מעליהם וכך שומר עליהם (א"ע).</p>	
<p>ה' שומר כל הזמן על עם ישראל.</p>	<p>הנשר שומר על קנו ועל גוזליו בכך שפורש את כנפיו ועף מעל הקן.</p>	

"יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו": כמו שבכל סיפור או שיר ניתן לדמיין וליצור תמונה

שלמה, אפילו אינה זהה למציאות, כך כותב השירה תאר לנו סיטואציה דמיונית אך מאוד חזקה ומרשימה. כאשר הגוזלים קטנים ורכים, הנשר פורש את כנפיו ומעלה אותם עליהם וכך נושא אותם ממקום למקום. רש"י מוסיף תיאור מפורט עוד יותר:

"כשבא ליטלם ממקום למקום אינו נוטלן ברגליו כשאר עופות, לפי ששאר עופות יראים מן הנשר שהוא מגביה לעוף ופורח עליהם לפיכך נושאן ברגליו מפני הנשר. אבל הנשר אינו ירא אלא מן החץ, לפיכך נושאן על כנפיו, אמר: מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס בבני."

אני חייבת לציין שלא מצאתי סימוכין מדעיים לתמונה שרש"י צייר (באתר שאליו הפניתי לעיל, דווקא מצוין שהגוזלים עפים לבד מן הקן. כדאי לקרוא על הקשיים שלהם, על גודלם ועל הגיל בו הם מתחילים לעוף. הפרטים נמצאים באתר תחת הכותרת "רבייה"). לדעתי יש להדגיש את התיאור היפה והנחמד של הדאגה הרבה מצד הנשר לבניו (גם אם הוא לא מדויק עובדתית) שכן מטרת השירה היא להעלות מוטיב ולא לתת לנו שיעור בביולוגיה. ניתן לציין שרש"י הלך בעקבות הכתוב בתורה והוסיף פרטים על מנת שנראה תמונה יותר מפורטת ושלמה.

אני שוב חוזרת ומדגישה ליתן את כל ההסברים בעזרת הדגמות מפורטות ככל הניתן, באמצעות קיפולי הנייר שלכם או ציפורי הפלסטיק שהבאתם. ניתן אפילו לנצל את הדימוי למשחק תיאטרלי נהדר ומהנה בין ההורה לילד. ההורה יהיה הנשר והילד הגוזל.

סיכום: השבת שוחחנו על ה'. על היחס שלו לעם ישראל ועל הדרך לתאר אותו. על אף שה' נראה לנו כמאוד רחוק ובלתי נתפס, שכן אף אחד לא ראה אותו ואי אפשר להשוות אותו עם שום דבר שאנו מכירים, ניתן בכל זאת לדמות את פעולותיו של ה' ואת יחסו אלינו באמצעות העולם הסובב אותנו.

אחרי הלימוד

לצייר בעקבות הלימוד (למשל לצייר דימוי כלשהו של ה' שהזכרתם במהלך המפגש).

התקווה שלי ממפגש זה היא שהילד יחוש קרוב יותר לה' ויוכל ע"י דימויים מן העולם שסובב אותו להתייחס אל ה'. הילד ילמד לדבר על ה' בלשון של דימויים וינסה את הטלת מן הצורך לראות בדמיונו דמות ספציפית היושבת בשמיים (ולחשוב שזהו ה'). אנו מדמים אותו ואת תכונותיו. הוא נמצא בכל מקום ולא דווקא בשמיים. בהזדמנות זו הילד ירחיב את עולם האסוציאציות שלו עם המונח "ה'".

כמו כן כדאי וחשוב שכל בני הבית יחוש שניתן בצורה פתוחה לדבר על ה' בבית, וניתן בכל עת להעלות רעיונות כמו גם שאלות באשר ליחסו לעולם ולעמו.

סיכום הפרויקט

בפרויקט זה הצגתי תכנית חדשנית ללימוד פרשת השבוע במסגרת הביתית במהלך מפגש בין הורה לילד אחד.

עבורי, לאחר עיסוק של מספר שנים בחינוך של נערות והשתתפתי במוסדות חינוך לנשים, היה העיסוק בחינוך לגיל הרך מרתק ומהנה.

לצורך הבנה מהם החומרים החסרים כיום להורים ערכתי שאלון לכמה הורים על הרגלי הלימוד והפעילות התורנית שלהם עם ילדיהם. עלה בברור מן השאלונים שחסרים ספרים טובים לפרשת השבוע וכן שצריך להכין משהו מאוד נגיש שכן יש בעיה חמורה של מציאת זמן להשקיע במפגשים עם הילדים (למרות הרצון הרב).

בפרויקט השתדלתי להגיע לשילוב נכון בין הפרשה עצמה לערכים שונים עליהם כדאי שהורה והילד ימצאו זמן לדבר.

הפרויקט המונח לפניכם אינו גמור. על מנת להשלים את הפרויקט יש צורך, ראשית לכול, לבחון את יישומו בכמה בתים ולא להסתפק בהתנסות האישית שלי אצלי בבית... בדרך זו, ניתן יהיה לראות האם החומר ברור ובהיר להורים, האם המפגשים מעניינים לילדים, מהן תגובות אפשריות של ילדים שונים לנאמר, האם ניכרת השפעתו על האוירה הביתית ומה צריך שיפור ומירוק.

כמו כן כדאי לבנות סדרת מערכי מפגשים לכל פרשות השבוע כך שלהורים המעוניינים בתוכנית יהיה חומר הדרכה מסודר לכל ימות השנה.

ביבליוגרפיה

1. סיפורי האבות וסיפורי יוסף, מקרא לגיל הרך למוסדות חינוך ממלכתיים, משרד החינוך והתרבות המינהל הפדגוגי האגף לתכניות לימודים, הוצאת "מעלות", ירושלים, תשנ"ב.
2. ענג שבת, מעובד ע"י צ. רוזנברג, הוצאת ספרית שרשרת.
3. סיפורי התנ"ך בתמונות, עורך אוריאל אופק, דודזון עתי.
4. סיפורי התנ"ך לילדים, סיפרה מחדש: סמדר קוגו, הוצאת עופרים.
5. השנים המופלאות, בעיות הילדות והטיפול בהם מיום היוולד הילד עד גיל בית הספר, סלמה ה. פרייברג (מאנגלית אליהו פורת), ספרית פועלים 1974.
6. My Weekly Sidrah, Melanie Berman & Joel Lurie Grishaver, Torah Aura Productions ,LA, 1986.
7. First Steps in Learning Torah With Young Children, Rivka Behar, Floreva G.Cohen, Ruth A.Musnikow, Board of Jewish Education of Greater NY, 1993.
8. The Development of Children, Michael Cole & Sheila R. Cole, Scientific American Books.